

חלוקה מותרת

הווה, עתיד וכללי החשבונאות

סעיף 302 לחוק החברות

פברואר 2016

אמיר סוראיה

**סוראיה מידן ושות', רואי חשבון
קבוצת קנובל בלצר סוראיה ושות'**

amir@mgi-israel.co.il

Visit us at **www.MGI-ISRAEL.co.il**

- חוק החברות (סעיף 302) קובע **מבחן כפול** לחלוקה מותרת
  - **מבחן הרווח (מבחן טכני בעיקרו)**
  - **מבחן יכולת הפירעון (מבחן מהותי, קוגנטי)**
- חברה אשר אינה מקיימת את מבחן הרווח (אולם מקיימת את מבחן יכולת הפירעון) רשאית לפנות לביהמ"ש לאישור החלוקה (סעיף 303 לחוק החברות)
- חלוקה שאינה מקיימת את המבחן הכפול הינה בגדר חלוקה אסורה (בעלי המניות עשויים להידרש להחזיר את הכספים ויראו את הדירקטורים כמפרים את חובת הזהירות והאמונים). **ראה סעיפים 310 ו-311 לחוק החברות.**
- תכלית מבחני החלוקה הינה יצירת איזון בין הנושים לבעלי המניות

פעילות בהון/מימון דק

פעילות בהון דק עשויה לגרום לנטילת סיכונים בלתי סבירים ע"י בעלי המניות

- פעילות בהון דק מביאה להיפוך הסדר התאגידי, ראש על זנב -זנב על ראש
- בעלי המניות אינם נושאים בכל סיכון בגין הפסד, אך מאידך זכאים למלוא הרווחים (וכזכור בעלי המניות הם מקבלי ההחלטות בחברה ולא הנושים)
- **בחברה הפועלת בהון דק למעשה לבעלי המניות אופציית רכש בכסף או מחוץ לכסף (אם השווי יגדל ייזכו במלוא האפסייד אם השווי יקטן לא יישאו בהפסד)**
- פעילות בהון דק עשויה להביא להרמת מסך (ראה סעיף 6 (א) לחוק החברות)

דוגמה לפעילות בהון דק

<u>-20%</u>	<u>31.12.11</u>	<u>20%</u>	
788,854	986,067	1,183,281	השקעות
-934,391	-934,391	-934,391	חוב פיננסי, נטו
-	4,012	201,225	הון עצמי כלכלי (NAV)
788,854	934,391	934,391	ההחזר לנושים
-	-	197,213	עלייה (ירידה) בשווי זכויות בעלי המניות
-145,538	-	-	רווח (תספורת) לנושים

מחוות דעת של המשרד במסגרת תביעת נושאי משרה בחבס השקעות בע"מ
 (ע"י ה"ה גיא גיסין, גיל אורן ואופיר נאור) בגין פעילות במימון דק וחלוקה
 אסורה

מבחן הרווח

מבחן הרווח

"חברה רשאית לבצע חלוקה מתוך רווחיה (להלן- מבחן הרווח)"

"רווחים" – יתרת עודפים או עודפים שנצברו בשנתיים האחרונות, כגבוה, לפי דוח כספי אחרון (סקור או מבוקר) ובלבד שהמועד לגביו נערכו הדוחות אינו מוקדם ביותר מששה חודשים ממועד החלוקה

"עודפים" – סכומים הכלולים בהון העצמי של החברה ומקורם ברוח הנקי לפי כללי חשבונאות

להב נ' אי די בי חברה לפיתוח ואחרים

עובדות: ביום 15 בנובמבר 2011 אישר דירקטוריון אי.די.בי פיתוח חלוקה על בסיס דוחות הרבעון השני (שפורסמו בסוף אוגוסט). ברבעון השלישי החברה עברה להפסד משמעותי

בקשה: תביעה נגזרת – חלוקה אסורה, לא התקיים מבחן הרווח

השאלה המשפטית: האם היה על החברה להתחשב באירועים שהתרחשו לאחר תאריך המאזן ועד למועד האישור?

פס"ד (רות רונן): יש להתחשב באירועים שהתרחשו לאחר תאריך המאזן, מכיוון שמדובר באירועי עבר

בעיות במבחן הרווח

■ **חשבוונאות שווי הוגן**

- רווחי שערודך בלתי ממומשים (כגון, שערודך נדל"ן להשקעה ומכשירים פיננסים מסוימים, עלייה לשליטה או ירידה משליטה ועוד).

- ניתוק בין הרווח החשבונאי לבין הרווח שמומש

- שווי הוגן המבוסס על אומדנים

■ **רווחים/הפסדים חשבונאיים שלא נכללים במבחן הרווח (רווח כולל אחר וכן קרנות הון אחרות)**

- רווחים/הפסדים בגין ני"ע זמינים למכירה

- קרנות הון בגין הפרשי תרגום של פעילויות חוץ.

- קרנות הון בגין שערודך רכוש קבוע.

- קרנות הון משינויים בשיעורי החזקה (IFRS 3 Phase II)

בעיות במבחן הרווח - מהעיתונות

שערוכים בחברות נדל"ן מניב הוסיפו 1.7 מיליארד ש' לרווח

בין הנהגות הבולטות מהרווחים החשבונאיים ברבעון השני: גזית גלוב, אלוני חץ, נצבא, ביג ונכסים ובניין ■ אנליסט מגדל שוקי הון: "יש לחברות הזדמנות להתאים את שווי הנכסים במאזן לעלייה בהכנסות מהם"

11:12, 24/08/2011 אביב לוי

רשות ניירות ערך הורידה את דסק"ש מהמקפצה

רשות ני"ע לא תתיר לדיסקונט השקעות להכיר ברווח הון של 147 מיליון שקל מהגדלת אחזקתה באלרון מ-48.7% ל-50.4%. בכך היא מאותתת כי יחסה לשליטה ואיחוד דו"חות עתיד להשתנות

07:09 | 13.08.2010 | מאת: [ירם גביון](#) | [הוסף תגובה](#)

כך תרשמו רווח של עשרות מיליוני דולרים

טבע רשמה רווח רעיוני של 78 מיליון דולר כתוצאה משערך ההשקעה בקוירטק

06:55 | 10.11.2011 | מאת: [שלומי שוב](#)

שיערוך בניין HSBC בניו-יורק הזניק את רווחי נכסים ובניין

חברת הנדל"ן הרוויחה 91 מיליון שקל - זינוק של 237% לעומת התקופה המקבילה אשתקד ■ עדיין לא הוסדרו חובות ומימון פרויקט ה"פלאזה" בלאס וגאס

17:19, 16/08/2011 אבי שאול

רו"ח שלומי שוב: "חלוקת הדיבידנדים מרווחים על הנייר הייתה מחדל של הרגולציה"

לדבריו, נדרשת בדיקה מערכתית כוללת תוך הסקת המסקנות הנדרשות כדי שמקרר כדוגמת אי.די.בי לא יחזור על עצמו.

8:00 | 30/10/2013 | מערכת ספונסר | 15

כלל תעשיות דיווחה; מחלקת 65 מיליון שקל כדיבידנד

הרווח הנקי ברבעון השני הסתכם בכ-16 מיליון שקל לעומת הפסד של 3 מיליון שקל ברבעון המקביל אשתקד ■ מחלקת דיבידנד בהיקף של כ-65 מיליון שקל

14:14, 26/08/2012 רון שטיינבלט

בחברת תעבורה שבהחזקת כת"ש גדלו ההכנסות ב-2.9% בהשוואה לרבעון המקביל, והסתכמו ב-635 מיליון שקל. הרווח הנקי גדל ב-28.6% והסתכם ב-18 מיליון שקל, אשר נבע בין היתר גם משערך נדל"ן.

עקרונות ההצעה לתיקון מבחן הרווח

- העיקרון - מבחן עזר למבחן יכולת הפרעון
- עודפים על בסיס דוחות מאוחדים - כפי שמקובל כיום (טרם הוחלט סופית)
- נטרול רווחי שערך ספציפיים
  - שערך נדל"ן להשקעה
  - רווח מעסקה הזדמנותית
  - רווחים/הפסדים בגין גישת המעברים
  - רווחי אקוויטי של חברות כלולות
  - אפשרות לחלק רווחי שערך שמימושם ודאי למעשה (ני"ע סחירים)
- חלוקה על בסיס רווח נקי מותאם כאמור לעיל ובניכוי רווח כולל אחר שלילי (לא כולל כמובן עסקאות עם הבעלים)
- הותרת המבחן המואץ עם הגבלות והתאמות מסוימות

נושאים נוספים לדין

- האם יישום מבחן הרווח במיוחד הוא נאות?
- האם קונספטואליות נדרש מבחן הרווח?
- האם מבחן הרווח לא גורם ל"נוחות" שגויה של הדירקטורים?
- מה הם אותם רווחי שערורך? מכירה באשראי זה רווחי שערורך?
- למה במבחן הרווח לא כוללים פריטים אחרים שנזקפים להון העצמי (כגון, קרן הון מעסקה עם בעלי שליטה)?
- האם האסימטריה בהתייחסות לרווח הכולל מוצדקת?

מבחן יכולת הפירעון

מבחן יכולת הפירעון

"חברה רשאית לבצע חלוקה ....ובלבד שלא קיים **חשש סביר שהחלוקה תמנע מן החברה את היכולת לעמוד בחובותיה הקיימות או הצפויות בהגיע מועד קיומן (להלן- מבחן יכולת הפירעון)"**

- בניגוד למבחן הרווח מדובר במבחן מהותי איכותי
- לא נקבעו כללים ברורים בחקיקה או בפסיקה לאופן יישום מבחן יכולת הפירעון
- בחודש יוני 2015 פרסם סגל רשות ניירות ערך "דוח ריכוז ממצאים בנושא חלוקת דיבידנד ורכישה עצמית של מניות"
- עמדת הסגל מהווה "Best Practice"

דגשים ביישום מבחן יכולת הפירעון

- מבחן יכולת הפירעון אינו דומה למבחן העסק החי
- תזרים מזומנים חזוי הינו המבחן העיקרי לבחינת יכולת פירעון
- התזרים יבוצע ככלל ב"סולו" (בניגוד למבחן הרווח)
- התזרים החזוי צריך להתבסס על הנחות "זהירות"
- יש לבצע ניתוחי רגישות לתזרים החזוי
- נהוג להציג דוח תזרים חזוי ל- 5 שנים (בניגוד לגילוי הנדרש בהתאם לתקנה 10(ב)(14) לתקנת הדוחות) ולאחר תקופה זו בדיקות משלימות
- במקרים מסוימים ניתן להתבסס על דוח תזרים חזוי לתקופה קצרה יותר בשילוב מבחנים משלימים
- הסתמכות על מחזור חובות בשוק ההון היא על פי רוב בעייתית

דגשים ביישום מבחן יכולת הפירעון

- יש לבצע מבחנים משלימים לדוח תזרים המזומנים החזוי, לרבות:
  - יחסים פיננסיים מקובלים לאיתנות פיננסית ונזילות (יחסי כיסוי, רמת מינוף וכדומה)
  - היקף נכסים חופשיים
  - היקף קווי אשראי לא מנוצלים
  - בחינת מבנה המימון וסיכונים הגלומים בו (התניות פיננסיות, נון ריקורס וכו)
  - מרווח הסיכון המשתקף באג"ח של החברה
  - בחינת דירוג החברה
- הון עצמי חיובי (גם אם משמעותי) אינו אוטמטית מלמד על יכולת פירעון

Questions?

תודה על ההקשבה!

אמיר סוראיה

amir@mgi-israel.co.il

03-6007822